

TÜRKİYE'DE RADYO TELEVİZYON İLE EĞİTİM UYGULAMALARI

(geçen sayıdan devam)

Yazan: Dr. Aysel AZİZ

Geçen yazımızda TRT Radyo ve televizyonlarında yer alan eğit-
sel yayınların dayandıkları tüzel düzenlemelerin (mevzuatın) neler
olduğu özetlenmeye çalışılmıştı. Anayasa, 359 ve 1568 sayılı TRT
Yasaları, Kalkınma Planları Genel Yayın İlkeleri, ile TRT Program
ve Plânlamalarının çerçevelediği bu düzenlemelerle TRT, kurulu-
şundan buyana toplumun tümüne seslenen yayınlarında eğit-
sel amaçlı yayınlara da yer vermiştir. 1964 yılında TRT olarak örgütlen-
mesi ile diğer yayın türlerinde olduğu gibi, eğit-
sel yayınlarında da plânlamalar, düzenlemeler yapmıştır. Ancak, buradan, TRT olarak
örgütlenişine, bir başka deyişle 1964 yılına gelinceye dek yayınların-
da eğit-
sel nitelikli yayınların olmadığı sonucunu çıkarmamak gere-
kir. Radyonun ilk kez 1927 yılında Ankara'da yayına başladığı anım-
sanırsa, haber ve müzik yayınları yanında eğit-
sel yayınlar da yer al-
mıştır. Ancak, gerek yayın sürelerinin kısıtlı olması, gerekse yapım-
cı kadronun sınırlı oluşu ve radyonun eğit-
sel etkisinin gereğince
anlaşılamamış ya da önemsenmemiş olması nedenleri ile bugünkü
süre ve özde eğit-
sel yayınların varlığından söz edilemez.

TRT öncesi, radyo yayınlarında yer alan eğit-
sel nitelikli radyo
programlarının ilk kez kırsal bölgelerde oturanlara seslenen yayın-
lar olduğu görülmektedir. Daha çok tarım ile ilgili bilgilerin verildiği
bu tür programların düzenli olarak yapılması için 1941 lere gelmek
gerekir. "Ziraat Takvimi" adı ile 10 - 15 dakikalık kırsal bölgelerde
yaşayanlara seslenen bu yayınlar daha sonraları gerek hazırlayıcı-
lar, gerekse içerik yönünden daha doyurucu olmaya başlamış:
programlar uzmanlarca hazırlanmış ve köylünün türlü sorunlarına
yanıt verilmeye çalışılmıştır. Türk toplumunun eğit-
tilme gereksin-
mesi olan bir diğer önemli izleyici grubu olarak alınması gereken
"kadınlara" seslenen yayınlara da yine bu yıllarda "Evin saati" ya

da diğer değişen adlarla yapılan programlarla seslenilmeye çalışılmıştır. Daha sonları ise, yayın sürelerinin de uzamasının etkisi ile diğer izleyici gruplarına örneğin çocuklara seslenen eğitsel nitelikli yayınlara yer verilmiştir. Ancak, tüm bu yayınların, bugünkü anlamı ile eğitsel olmaktan uzak olduğunu bir kez daha belirtmek gerekir.

TRT Radyolarında Eğitsel Yayınlar

TRT'nin örgütlenmesi sonucu haber ve eğitsel nitelikli yayınların yasal yüklenim olarak Kuruma verilmesi ve yayın gücünün artması, yayın gün ve saatlerinin çoğalması ile bu tür yayınlara önem verilmiş, izleyici gruplarının gereksinmesini karşılayacak nitelikte yayınlar yapılmaya başlanmıştır. TRT'nin 1964 de yeniden örgütlenmesinden buyana geçen sürede radyolarda yer alan eğitsel yayınlar genel olarak iki grupta toplanabilir:

i. Dar anlamlı eğitsel yayınlar: kişiyeye temel bilgi (okuma - yazma, hesap öğreten yayınlar) ile beceri, uğraşı öğreten, yetenek kazandıran yayınlar,

ii. Geniş anlamlı eğitsel yayınlar: Kişinin okul eğitimi dışında eksikliklerini giderici, bilgisini tazeleyici ve zenginleştirici, genel kültür verici yayınlar.

TRT radyolarında -ki bu ayırım daha sonra kimi farklılıklarla televizyonda da uygulanmıştır- bu iki grup yayına değişen oranlarda yer verilmiştir. Bugün TRT radyolarında yoğun olarak eğitsel nitelikli yayınların seslendiği izleyici kitlesi, başta kırsal kesim olmak üzere, kadın, çocuk (okul içi ve okul dışı yayınlar) ile gençlere ve işçilere seslenen yayınlardır. Zaman zaman ise düzenli olmamakla birlikte belirli meslek gruplarına yönelik eğitsel yayınlar da yer almıştır. Belirli izleyici gruplarına seslenen bu yayınlar yanında, tüm izleyiciyi kapsayan genel nitelikli sağlık, trafik, yabancı dil eğitimi, ev ekonomisi gibi eğitsel yayınlar da yayınlanmaktadır.

Oran olarak eğtsel yayınların yıllara göre durumu, genel yayınların başlangıç yıllarında yüzde 7-8 arasında değişirken, sonraki yıllarda bu oran yüzde 12'ye çıkmıştır. Bu yayınlar arasında ağırlık ise **köy yayınlarında** toplanmaktadır. Bunu çocuk ve kadına seslenen yayınlar izlemektedir. Örneğin 1965 yılında 455 saatlik eğitsel yayının hemen hemen yarısından fazlasını (240 saati köye yönelik yayınlar oluşturmaktadır. Kadın yayınları ile çocuk yayınları ise eğitsel yayınların yüzde 40 ına yakın kısmını oluşturmaktadır. Giderek yayın sürelerini uzaması ile eğitsel yayınların da sürelerinde artma görülmektedir. Yine bu artışta köy yayınları başta gitmekte, ancak bunun yanında toplumu oluşturan değişik izleyici gruplarının tümüne

ya da önemli bir kesimine seslenen genel eğitsel yayınlarda da artış görülmektedir.

TRT, radyo yayınlarını 1975 yılı başında kanallara ayırarak şebeke yayını gerçekleştirmiştir. Bu yeni düzenleme ile önceki yıllarda birbirinden gerek teknik, gerekse program yönünden bağımsız olarak yayın yapan Ankara ve diğer bölge radyoları Ankara Radyosuna bağlanarak TRT I'yi meydana getirmişlerdir. Toplam 4.735 Kw. güçte olan TRT I radyoları sürekli, kesintisiz birlikte yayın yapmaktadır¹. 1200 Kw. güçteki Ankara verici ile 150 Kw. güçteki diğer İstanbul vericisinin toplam 1.350 Kw güçle ortak yayın yaptıkları TRT II radyoları ise bir günde toplam 16 saatlik yayın yapmaktadırlar. Eğitsel yayınların bu yeni düzenlemede oranları ile biçim ve özleri de değiştirilmiştir. TRT I ve TRT II uygulamasında plânlama yapılırken bu radyo kanallarından TRT II nin daha çok söz programlarına, bu arada haber ve eğitsel yayınlara daha çok yer vermesi planlanmıştır. "Haberler (yüzde 20) ile "Eğitsel ve Kültürel Yayınların ((yüzde 35) toplam olarak yüzde 55 oranında yer alacağı bu kanalın yayın amacı şöyle saptanmıştır: "... Dinleyiciye her alanda bilgisini ve kültürünü genişletme olanakları sağlamak.. geniş haber bültenlerine, yorumlarına sanat ve kültür konularına geniş yer verildiği..." radyo yayınlarıdır. TRT I de ise Haber (13.5) ve Eğitici ve Kültürel Yayınların (20) tüm yayınlar içerisindeki oranı yüzde (13.5) ve Eğitici ve Kültürel Yayınların (20) tüm yayınlar içerisindeki oranı yüzde 33.5 olarak saptanmıştır.² Görüleceği üzere TRT, geç de olsa yayın tekniğinde yaptığı değişikliklerle radyo yayınlarında belirli izleyici gruplarına seslenen, aynı anda değişik program izleme olanağı vermiş olmaktadır.

TRT radyolarında eğitsel ve kültür veren programlarda yapılan bu planlamaların uygulanma durumuna bakıldığında, özellikle TRT II için bu planlamanın henüz gerçekleşemediği görülmektedir. Aradan iki yıla yakın bir sürenin geçmiş olmasına karşın, bugünkü TRT I ve TRT II uygulamasında eğitsel yayınların durumu şöyledir:

	TRT I	TRT II
Haber yayınları	14.7	14.7
Eğitim Yayınları	22.6	17.5
Kültür Yayınları	3.1	9.2
Toplam söz yayını	44.1	31.4

(1) Bu radyolar belirli saatlerde toplam günde 5 saate varan bölgesel yayın yapmaktadırlar.

(2) TRT, "TRT 1975 yayın Programı", TRT Basılı Yayınlar ve Kitaplık Müdürlüğü yayınları No: 65, sh. 16-18.

Görüleceği üzere, yapılan planlamalar ile uygulama birbirine uymamakta, uygulama genellikle planlamanın düzeyine erişememektedir. Özellikle TRT II nin eğitsel ve kültürel yayınlar yönünden TRT I in altına düşmesi TRT II'nin oluşturulmasındaki amacı gerçekleştiremediği sonucunu vermektedir. Kuşkusuz, bunda en önemli nedenin, TRT radyolarındaki program olanaklarının, planlamadaki yayınları gerçekleştirmeğe yeterli olmadığıdır. Hemen hemen eski teknik, araç ve gereçlerle, programcılarla yeni ve artan süreli söz programlarının gerçekleştirilmesini beklemek iyimserlik olacaktır.

TRT I ve TRT II uygulamasında teknik yönden yapılan bu değişiklikler ve göreceli de olsa eski yıllara göre eğitsel yayınlardaki artışlar yanında, programların yapım biçimi ile içeriklerinde de değişiklikler yapılmış; **kuşak yayınlar** yolu ile izleyicinin ilgisi canlı tutulmaya çalışılmıştır. Çoğu kez süre yönünden bir saat ya da daha uzun sürelerle yapılan bu yayınlarda ana özellik, kimi kez yayınların canlı yapılması ve müzik aralarına eğitsel ve kültürel konuların dağıtılmasıdır. Özellikle seçilen müziğin günün ve seslenen kitlenin beğenine seslenen müziklerden derlenmesi, izleyicinin ilgisini çekmekte, didaktik bir eğitim yayınının sakıncalarını gidermektedir. Ancak, yine eğitici yayınların çoğunlukla masa başında yapılması ve gerektiğinde uzman kişilere danışılması geleneği sürdürülmektedir. Dış ülkelerin, özellikle eğitilmesi gerekli izleyici gruplarının gereksinmelerini araştıran ve bu gereksinmelere göre eğitime yer verme şeklindeki yayıncılık yaptıkları zamanımızda, TRT, eskiden gelen yöntemlerle çoğunlukla yapımcının önerisi ile, konu olarak belirlenen eğitsel yayınlarını sürdürmektedir. Bu ise, toplumun, belirli izleyici gruplarının gerçek gereksinmelerini karşılamaktan uzak bir yayın durumunu ortaya çıkarmaktadır.

TRT Televizyonlarında Eğitsel Yayınlar

1968 yılında yayına başlayan TRT Televizyonu başlangıçtan bu yana diğer yayın türleri içerisinde eğitsel yayınlara yer vermiştir. Hatta, denilebilirdi gerek teknik yönden gerekse programcı olanaksızlıkları içerisinde bulunduğu başlangıç yıllarında, deneme yayınları içerisinde, eğitsel amaçlı yayınları başlatmış ve başarı ile sürdürmüştür. Ses olanağı yanında görüntünün de yer aldığı televizyon yayınları, özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitimde kullanılan en önemli kitle haberleşme aracı olarak etkili bir biçimde kullanılmaktadır. Denilebilir ki televizyonu geç yayına başlamış bir çok kalkınmakta olan ülkede televizyonun kuruluş ve yayına başlayış nedenleri, çoğunlukla "eğitim" dir. Türkiye'de de televizyonun yayına başlamasında bu nedenin önemi büyüktür. Çeşitli eğitim eşitsizlikleri-

nin ve olanaksızlıklarının bulunduğu ülkemiz'de televizyonun geniş alana yayılarak yapacağı etkili eğitsel yayınlar ile eğitimdeki eşitsizlikleri ortadan kaldırılması düşünülmüştür. Ancak, yıllar geçtikçe televizyon geniş alanlara yayılırken, başlangıçtaki bu amaç unutulurak yöneticilerin tutumlarına göre yayın planları yapılmış ve eğitsel yayınlar giderek artacağı yerde, azalmıştır.

Televizyonda yer alan eğitsel yayınlar, radyoda yer alan eğitsel yayınlara, gerek seslendiği kitleler, izleyici grupları, gerek ele aldıkları konular yönünden, gerekse işleniş biçimi yönlerinden benzerlik göstermektedir. Ancak, görüntü unsurunun doğal olarak yer alması ile daha etkili, görerek öğretme, eğitime söz konusudur. Seslenen izleyici gruplarının başında çocuk yayınları gelmektedir. Bunu köy ve kadın yayınları izlemektedir. Genel nitelikli eğitsel yayınlar ise, geniş bir izleyici kitlesine seslenen trafik, çevre ve insan sağlığı, yabancı dil öğretimi gibi değişik konularda toplanmaktadır. Televizyonda doğrudan gençliğe ve işçiye ve belirli meslek gruplarına seslenen düzenli yayınlar görülmemektedir. Eğitsel nitelikli yayınlara son iki yılda (1976-1977) "Yay-Kur" uygulamasının televizyonla öğretimi de eklenmiş; böylece ilk kez üniversiteye girmeyen lise çıkışlı öğrencilere yüksek öğretim yapmada Televizyon yardımcı bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Televizyonun yalnızca bir kitle haberleşme kanalı olarak kullanıldığı bu yayında Yay-Kur programları Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanmaktadır.

Televizyonda yer alan eğitsel yayınlara yıllara göre bakıldığında şöyle bir tablo ile karşılaşılmaktadır:³

Program Türleri:	1968	1970	1971	1976
Çocuk Prog.	% 3,5	10	5,5	2
Kadın Prog	0,5	1,5	0,7	8,6
Köy Prog.	1,3	1,2	1,4	—
Genel Eğitim Prog.	7,5	3	14,5	1,7
Toplam eğitsel Prog.	12,8	15,7	21,1	12,3

Görüleceği üzere, eğitsel yayınlarda yıllara göre azalış vardır. Özellikle, en çok eğitilmesi gereken kitle olarak bilinen kırsal kesimde yaşayanlara yönelik eğitsel yayınlar giderek azalmış, 1976 yılında ise hiç yer verilmemiştir. Yayın yüzdelerindeki durgunluğu da eğitsel yayınlarda "istikrar" olarak almamak gerekir. Çünkü, başlangıçtaki 10 saatlik haftalık yayın içerisindeki eğitsel yayınlar ile, son yıllardaki 40-45 saatlik bir haftalık yayın içerisindeki eğitsel

(3) TRT Televizyonu ilk yayına başladığı 1968 yılında köye yönelik projeli bir yayın gerçekleştirmiş, ancak proje sonuçlandırılmamış ve sonuç yayınlanamamıştır.

yayınların oranlarını aynı koşutta görmemek gerekir. 1977 yılı için durum ise, TRT Planlamasına göre şöyledir: Tüm televizyon yayınlarının yüzde 15,3 ü eğitsel ve kültür yayınlarına ayrılacak; bunların içinde salt eğitsel nitelikli yayınların toplam yüzdesi ise 6,5 dolayında olacaktır. Geri kalan ise kültür veren, özellikle yabancı yapım belgeseller ile edebiyat, sanat ve tarih ile ilgili programlardan oluşacaktır. 1977 yılından 5 ay geçtiğine göre, bu planlamanın bir kısmı uygulanmıştır. Ancak, şimdiye dek yapılan uygulamalara bakarak bu planlamanın, özellikle eğitsel nitelikli yayınlar yönünden tüm olarak uygulandığı söylenemez. Özellikle köylüye ve kadına seslenen eğitsel yayınların eğiticiliği üzerinde tartışılabilir.

Televizyonda yayınlanan eğitsel yayınlar hakkında özetle belirtmek gerekirse, araştırmalara dayanan, proieli eğitsel yayınlar sonuçları değerlendirilen eğitsel yayınlar görülmemektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, radyoda olduğu gibi, daha çok masa başında verilen kararlar ile konular saptanmakta, görüntü zorluğundan ötürü, kimi programlar bölgesine, yerine giderek yapılan saptamalarla verilmeye çalışılmaktadır. Bir başka deyişle, hazırlanan, yayınlanan programlar, gerçekten bir gereksinmeyi karşılayıp karşılamadığı araştırılmaksızın, el yordamı ile bulunan ve hazırlanan programlardan oluşmaktadır.

Eğitsel Yayınların Etkisi

Radyo ve televizyonlarda yayınlanan her yayının bir amacı vardır, olması gerekir. Söz gelimi, haber yayınları haber vermek, eğlence yayınları eğlendirmek, dinlendirmek, hoşça zaman geçirmek, tanıtı (reklam) yayınları mal ve hizmetlerin tanıtılmasını ve sonucunda o mal ya da hizmete yönelmeyi sağlamak amacı ile yayınlanırlar. Aynı biçimde eğitsel yayınlar da, seslendiği kitleyi eğitmek, yaşamında uygulayabileceği bilgilerle donatmak, beceri ve yetenek kazandırmak amacı ile hazırlanır ve yayınlanır

TRT radyo ve televizyon yayınlarında yer alan eğitsel amaçlı yayınların amacı da toplumun belirli gruplarına yönelik yayınlarında, onların gereksinmelerini karşılamak, daha iyi bir yaşam için onları hazırlamak amacı ile yayınlanmaktadır. Ancak, bu amaçla hazırlanan yayınlar gerçekte hedefine ulaşabilmekte midir? Hedef izleyici kitle bu yayınları izleyebilmekte, izlediğini öğrenebilmekte ve öğrendiklerini yaşamında kullanabilmekte, uygulayabilmekte midir? Tüm bu soruların yanıtları, yayınların "izleyici ve etkisi" başlığı altında toplanabilir.

Eğitsel yayınların izleyiciye olan etkileri, amacına ulaşip ulaşmadığı hususları dış ülkelerde çoğunlukla yayın kurumlarının yap-

tıkları araştırmalarla anlaşılmaktadır. Bu amaçla, kurumların yapı-
sında araştırma birimleri kurulmuştur. Bunların dışında ise çoğu bi-
limsel olarak yapılan araştırmalara da raslanmaktadır. Ülkemizde
ise, eğitsel yayınların etkisini ölçmek, alınan sonuçlara göre eğitsel
yayınlaraya yön vermek, gözden geçirmek için TRT ce yapılan düzen-
li araştırmalar yoktur. Bir kaç düzensiz araştırmanın ise sonuçları
yayımlanmamıřtır⁴. Yapılan bu araştırmalar doğrudan eğitsel yayın-
ların etkisini ölçmeyi değil, genel olarak yayınlaraya karşı izleyici ilgi
ve tepkisini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Doğrudan eğitsel yayınların etkisini ölçmeyi amaçlayan araç-
tırmalar daha çok bilimsel çalışmalar için yapılan araştırmalardır.
Zaman sıralaması ile bu nitelikte yapılan araştırmaların ilki 1967 yı-
lına Ankara'nın bir köyünde (Mülk Köyü) toplum kalkınmasına rad-
yonun etkisini ölçmek amacı ile yapılmıştır. Daha çok bir monogra-
fik çalışma olan bu araştırmada yeniliklerin benimsenmesinde k-
ye yönelik yayınların etkisi araştırılmış ve bulgularda, diğer kitlesel
haberleşme araçları içerisinde radyonun n sırayı aldığı, hatta ki-
mi yeniliklerin benimsenmesinde, köy önderlerinden ve birincil -
gruplardan nde geldiği görülmüştür. Toplum kalkınması fikrinin
geliştirilip benimsetilmesinde bu amaçla yapılan yayınların büyük
etkisi olduğu ve etkinin özellikle köy önderleri üzerinde ve okuma -
yazma bilen kişiler üzerinde daha da etkili olduğu görülmüştür.

Televizyonun yayına geçişinden sonra, özellikle eğitsel tele-
vizyon yayınlarının etkisini ölçmeyi amaçlayan araştırmalar yapı-
lmıştır. Yine bilimsel amaçlarla yapılan bu araştırmalardan
ilki ve geniş kapsamlısı, 1973 yılı ilkbaharında Ankara Belediye
sınırları içerisinde gerçekleştirilen araştırmadır. Araştırma, doğru-
dan televizyonun yetişkin eğitimindeki yerini saptamayı amaçlamış
ve amaçla istatistiki yöntemle seçilen 1000 yetişkin denek zerin-
de araştırma yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, televizyonun
alınması ve izlenmesinde "eğitilme" nedeninin önemli bir yeri ol-
duğu, izlenilen eğitsel yayınların hedef izleyici kitle tarafından ilgi-
li ile izlendiği, bu izlenilen Őeylerin büyük çoğunlukla öğrenildiği ve
daha sonra uygulandığı ya da uygulanacağı sonucu ortaya çıkmış-
tır. Televizyon yayınlarında yer alan (1973 yılına kadar) eğitsel ya-
yınlar içerisinde özellikle kadınlara seslenen uygulamaya dönük
yayınların geniş olarak yer alması, öğrenilenlerin büyük oğunlu-
ėunun uygulandığını ya da ileride uygulanabileceğini ortaya koy-
muştur. Kadın yayınları yanında genel olarak yetişkinlere seslenen,

---

(4) Bu konuda geniş bilgi için bkz. Aysel Azlız, "Radyo ve Köy Yayınları", TRT,
Merkez Program Dal. Yayınları, No: II, 1968, (oğaltma).

yabancı dil, trafik, çevre ve kişi sağlığı ile ilgili eğitim yapılması da yine öğretilenlerin uygulanmasına neden olmuştur⁵.

Televizyonun eğitsel yayınları ile ilgili olarak yapılan kimi öğrenci çalışmalarının ise sonuçları yayımlanmamıştır.

Eğitici radyo yayınlarının kırsal kesimde yaşayanların eğitimine etkisini ölçmeyi amaçlayan bir başka araştırma da 1975 yılında Ankara ve Konya'nın ikişer köyünde yapılmıştır. Araştırmada, halk eğitiminin bir parçası olarak alınan demokratik sürece, radyo yayınlarının etkisi, yenilikleri benimsemesine etkisi, dünyaya açılışa etkisi araştırılmıştır. Bulgulara göre, radyo, köyde yaşayan kişinin "şu ya da bu partiye oy vermesini" etkilemektedir. Özellikle bu etkileniş okur-yazar olan erkeklerde okuma yazma bilmeyen erkeklerle ve kadınlara göre daha yüksektir. Radyonun yenilikleri benimsemesindeki yeri de kitlesel haberleşme araçları içerisinde önde gelmektedir. Özellikle, eğitim düzeyi yükseldikçe bu etkileniş te yükselmektedir. Köylünün dış dünyaya açılışında ise radyo tek haber kaynağı, bilgi kaynağı olarak en baş yeri almaktadır. Özellikle okumayazma bilmeyenler için tek haber, bilgi kaynağı radyo olmaktadır⁶.

Türkiye'de radyo ve televizyonunun eğitsel yayınlarının etkisini araştıran, sonuçları yayımlanan araştırmalar, bilindiği kadarı ile, bu kadardır. Radyo ve televizyonun eğitimdeki etkisi arttıkça, araştırmaların da artacağı söylenebilir.

Sonuç

TRT Radyo ve Televizyonlarında yayınlanan eğitsel yayınları incelemeye çalıştık bu yazımızda. Kitlesel haberleşme araçları içerisinde gerek ulaştığı kitlenin genişliği, gerekse ulaşma hızı ve gerekse ulaşma olanakları yönünden üstün bir yeri olan radyo ve televizyon yayınları, hemen hemen her ülkede olduğu gibi ülkemizde de diğer yayınlar yanında eğitsel yayınlara da yer vermiş; değişen oran ve içerikte toplumu oluşturan eğitilmesi gerekli gruplara onları eğitici yayınlar yapmıştır. Bu yayınlar, radyonun ilk kuruluşundan TRT olarak örgütlenişine kadar kendi yönetmelik ya da düzenlemeleri ile düzensiz olarak gerçekleşirken, 1961 Anayasası ve ona dayanılarak çıkarılan 359 sayılı TRT yasası ile yasal olarak yapılmaya başlanmış; İç düzenlemeler ile Kalkınma Planları ile de uygulanması gerçekleştirilmiştir

(5) Araştırma ile ilgili bilgi için bakınız. **Aysel AZİZ**, "Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki yeri ve önemi" T.O.D.A.İ.E. yayın no, 148, Ankara, 1975.

(6) Bu konuda geniş bilgi için bkz. **Cahit ALİCAN**, "Radyonun Kırsal Yörelerde Yaşayanlara Halk Eğitimi Açısından etkisi", A.Ü. Eğitim Fakültesi 1975 (Basılmamış doktora tezi).

TRT'nin gerek radyo yayınlarında, gerekse Televizyon yayınlarında bugüne dek toplumu oluşturan kadın-erkek, çocuk, köylü, gençlik ve belirli meslek gruplarına yönelik yayınlar oldukça düzenli olarak yer almaktadır. Özellikle bu düzenin radyo yayınları için daha geçerli olduğunu da belirtmek gerekir. Televizyon yayınları için ise, görüntünün etkinliğinden ötürü, daha önem verilmesi gereken eğitsel yayınlar, tersi bir tutumla, TRT yönetimindeki zaman zaman yapılan değişiklikler ile "Keyfi" denilebilecek bir tutumla azaltılmış, ya da kimi izleyici grupları için ise tüm olarak kaldırılmıştır. Bu bakımdan radyodaki eğitsel yayınlarda yerleşme, oturmadan söz edilebilirken, televizyon yayınları için aynı değerlendirmeyi yapma olanaksızdır. Özellikle, eğitilmesi gereken kitle olarak toplumun belirgin grupları olan köylü, işçi, ve kadınların eğitilmesini —planlandığı halde— uygulamamak, TRT'nin hem kendi planlarına uymaması hem de yasalarla Kuruma verilmiş görevleri hiçe saymak anlamına gelmektedir. Dış ülkelerin, kalkınma, hızlı kalkınmayı amaç edinen ülkelerin, radyo ve televizyonlarında bu amaçla radyo ve televizyon kanalları kurulurken, ülkemizdeki radyo ve televizyon istasyonlarının, özellikle televizyon yayınları, dış yapımlı, yalnızca kişinin zamanını alan, bir dereceye kadar hoşça zaman geçirmesini sağlayan dizi yada uzun tek filimlerle doldurulmaktadır. Kimi zaman ise, toplumun gereksinmesini karşılamayan çok genel nitelikte haber ve kültür veren belgesel filimler ile zaman geçirilmesi, kanımızca, TRT'nin yayınlar yolu ile toplumun kalkınmasına değil, tam tersine yerinde saymasına, hatta televizyona vereceği zamanın başka yararlı uğraşlarla —örneğin kitap okuma gibi— doldurmasını önlemesinden ötürü, grilemesine de neden olmaktadır.